

N:o 115.

Af herr **G. A. E. Kronlund**, *angående ersättningen till tings-
tolken vid Torneå domsaga.*

Genom särskilda kongl. bref den 5 oktober 1860, den 29 september 1863 samt den 15 mars och den 12 april 1872 uppfördes under ordinarie anslag för svea hofrätt med derunder lydande justitiestat arfvoden till fasta tolkare bland annat inom tingslagen i Torneå domsaga med skyldighet för tolkarna att vid ordinarie och urtima ting biträda med tolkning af finska och lappska språken samt med rätt för tolken att, förutom berörda arfvode för förrättningar utom tingsstället, njuta ersättning för resa mellan tingsstället och förrättningsorten.

Då emellertid dessa arfvoden varit alldeles för otillräckligt tilltagna och bestämmelserna i öfrigt i fråga om tolkarna otidsenliga, ha under de sista årtiondena extra tolkar anlåtats, hvilka i ersättning för sitt uppdrag åtnjutit godtgörelse efter fjerde klassen i resereglementet, dervid såväl min företrädare i embetet som äfven jag låtit mig angeläget vara att, der så ske kunnat, anlita en och samma tolk för hela domsagan.

Emellertid har det visat sig, att den utgående tolkersättningen icke kunnat förmå dugliga och till uppdraget särskildt lämpliga personer, bland hvilka en nu är anställd vid länsstyrelsen i Norrbottens län och en annan länsman i Enonteki, att bibehålla uppdraget.

Vigten af att kunna erhålla för ändamålet skicklig person och nödvändigheten att för vinnandet af detta mål anslå en tillräckligt stor ersättning har jag sökt framhålla i min till Konungens befallningshafvande i Norrbottens län aflåtna skrifvelse i ämnet, hvilken skrifvelse finnes införd i statsverkspropositionen för detta år angående förhöjning af tolkarfvoden och som jag tillåter mig här anföra.

Jag framhöll sålunda, att en hvar, som var förtrogen med förhållandena inom våra finskspråkiga bygder, hvaraf Torneå domsaga

helt och hållet bestode, noggsamt torde inse, att tolkbefattningen vid rättsförhandlingarna inom denna domsaga vore ett uppdrag, som på den person, åt hvilken den anförtroddes, stälde stora fordringar. Obekant med finska språket, som ju i allmänhet domaren måste anses vara, blefve han vid rättsförhandlingarna i hög grad beroende af kvalifikationerna hos den honom biträdande tolken, ej allenast beträffande de rättsökande utan äfven i förhållande till häradsnämnderna, hvori endast undantagsvis en eller annan talade svenska. Såluuda kunde, i saknad af kontroll från domarens sida och utan tillfälle för denne att verksamt utöfva processledningen, ett måls utredning och en parts på rättegången grundade anspråk genom en vårdslös eller mindre samvetsgrann tolkning, okunnighet eller bristande uppmärksamhet från tolkens sida i hög grad äfventyras. Man behöfver ju blott betänka, hurusom vid återgifvande af ett på finska språket aflagdt vittnesmål den minsta nyansering af ordalagen deri kunde åt vittnesmålet gifva en förändrad betydelse. Såväl ur den allmänna rättssäkerhetens som ur domarens egen personliga synpunkt måste det därför vara af synnerlig vigt att till tolk söka erhålla den därför lämpligaste personen. För att på ett tillfredsställande sätt fylla befattningen måste af tolken fordras stor samvetsgrannhet, snabb uppfattning, förmåga ej mindre att i koncentrerad form återgifva den muntliga rättsförhandlingens innehåll, än äfven att från ettdera af de båda språken korrekt och omedelbart öfversätta handlingar och skriftliga inlagor med mera. Dessa egenskaper förutsatte, förutom en viss bildningsgrad och intellektuel begåfning, framför allt en genomständig och trägen öfning förvärfvad vana vid rättsförhandlingarna och deras korrekta återgifvande, kännedom i den juridiska terminologien, lokal- och personkännedom inom domsagan med mera, något som endast kunde ernås genom att tolken en längre tid åtföljde domaren på olika embetsförrättningar och inom olika tingslag. Dessa omständigheter och den erfarenhet, jag under min vistelse i domsagan vunnit, hade föranledt mig att låta tolkbefattningen så mycket som möjligt bestridas af en och samma person inom hela domsagan och under en längre tidsföljd, och säkerligen kunde endast derigenom den till tolk använda personen vinna den för befattningen nödiga erfarenhet och mångsida utbildning. Till följd af embetsgöromålens stora mängd och domsagans betydliga omfattning hade i allmänhet en domhufvanden åliggande arbetsböroda måst fördelas på två personer samt på grund deraf, förutom den till tolk vanligen använda personen, annan tillfällig tolk ofta måst anlitas. Med de i förhållande till de under senare tider stegrade lefnadskostnaderna och arbetsförtjensterna opropotionerligt låga fasta arvoden, som

funnos å stat uppförda till tolkbefattningen inom de särskilda tingslagen, syntes det vara omöjligt att till ett sådant uppdrag erhålla lämpliga och fullt kvalificerade personer inom de särskilda tingslagen, synnerligast som mängden af förrättningar betydligt ökats under senare åren. Med säkerhet syntes kunna påstås, att inom lappmarkssocknarna några till tolkbefattningen lämpliga personer, som varit villiga att mot den ersättning, som åt tillfälliga tolkare bestodes, biträda med tingstolkning, icke varit att tillgå, då de enda personer, som kunna tänkas hafva varit till uppdraget kompetenta, nemligen prester och skollärare, till följd af sin tjänst icke kunnat påräknas vid alla de tillfällen, då tolk behöfts. En tillfredsställande lösning af tolkfrågan syntes sålunda erfordra, att en till tolk lämplig person anställdes för hela domsagan med ett fast årligt arfvode jemte reseersättning. I betraktande af såväl nödvändigheten att till uppdraget erhålla en fullt kvalificerad person, villig att helt egna sig åt uppdraget, som ock de stegrade lefnadskostnaderna, syntes det fasta anslaget icke böra sättas lägre än 1,500 till 2,000 kronor årligen, under förutsättning att tolken dessutom åtnjöte reseersättning efter fjerde klassen i resereglementet. Utom den sålunda anställda ordinarie tolken syntes, med hänsyn till hvad förut anförts, vara nödvändigt att vid behof få anlita extra ordinarie tolkar, hvilka då såsom ersättning för sitt uppdrag lämpligen borde åtnjuta reseersättning enligt fjerde klassen i resereglementet. Det borde slutligen framhållas, att behovet af tolk inom Torneå domsaga föranleddes af de allmänna språkförhållandena å orten och icke allenast deraf, att en enskildt part tillfälligtvis saknade kunskap i landets språk.

Kongl. Maj:t har nu i statsverkspropositionen föreslagit att i staten för Svea hofrätt med derunder lydande justitiestat skulle uppföras bland annat arfvode för en för samtliga tingslag inom Torneå domsaga gemensam allmän tolk 2,000 kronor att utgå under enahanda vilkor, som för utbetalningen af de fasta tolkarfvodena hittills varit gällande.

Att ifrågasatta allmänna tolk bör vara bosatt i Haparanda, der domhufvanden har sitt hemvist, synes mig vara sjelfallet, då inom Neder-torneå tingslag de flesta embetsförrättningar förekomma och den flitigaste användningen af tolken ifrågakommer.

Denna för domsagans alla sex tingslag gemensamma tolk skulle nu för berörda fasta arfvoden hafva att inställa sig vid alla ordinarie och urtima ting utan annan ersättning än det fasta arfvodet samt vid alla extra förrättningar såsom boställs- och häradssyner med mera utan annan ersättning än godtgörelse för resan från tingsstället inom tingslaget till förrättningsstället.

De ordinarie årliga tingens antal äro tio, deraf fyra hösteting, ett i Pajala, 18,5 mil norr om Haparanda, ett i Korpilombolo 13,5 mil, ett i Matarengi 7,5 mil, allt norr om Haparanda, och ett vid Haparanda samt sex vinterting ett i Karesuando omkring 40 mil norr om Haparanda, ett i Vittangi omkring 30 mil norr om Haparanda, ett i Pajala, ett i Korpilombolo, ett i Matarengi och ett vid Haparanda.

Urtima tingens och extra förrättingars å tingsställena antal torde i medeltal för de år jag innehaft domsagan kunna beräknas årligen kräfva 250 mils landsvägsresa; extra förrättingar å andra ställen än tingsställena — häri ingå de nästan årligen återkommande prestgårdssynerna inom de aflägsnare tingslagen — torde lågt räknadt i medeltal kräfva 60 mils landsvägsresa årligen, de ordinarie tingsresorna omkring 200 mils landsvägsresa.

Det är sålunda ungefär 500 mils landsvägsresor årligen som tolken skulle hafva att göra och därför endast kunna påräkna det föreslagna fasta arfvodet 2,000 kronor jemte ersättning för den del af de till 60 mil beräknade resorna i och för extra förrättingar utom tingsställena, som öfverstege afståndet från tingsstället inom vederbörande tingslag till förrättingsstället, en ersättning som torde kunna beräknas till omkring 125 kronor brutto årligen.

Ifrågavarande landsvägsresor på 500 mil torde med skjuts efter en häst och lifsuppehålle samt nattqvarter på resorna, hvilket måste beräknas efter ett högst sparsamt lefnadssätt, till 3 kronor 75 öre per dag eller sålunda för skjutsen med drickspenningar till omkring 1,000 kronor, samt för mat och logi till omkring 500 kronor, hvadan sålunda med afdrag af ofvan angifna 125 kronors reseersättning tolkens årliga kontanta utlägg för resan skulle utgöra omkring 1,400 kronor, och hans årliga fasta tolkarfvode endast uppgå till 600 kronor.

Då det icke lyckats att med innevarande godtgörelse för tolkuppdraget, som nu torde för innehafvaren medföra en nettobehållning af omkring 1,500 kronor årligen, vid uppdraget bibehålla skickliga personer, är det min bestämda öfvertygelse, att med föreslagna arfvode det icke är möjligt att vid uppdraget fästa och bibehålla en fullt lämplig person.

Då jag i min skrifvelse till Konungens befallningshafvande föreslog ett fast tolkarfvode af 1,500 à 2,000 kronor, förutsatte jag med nödvändighet, att reseersättning enligt fjerde klassen i resereglementet skulle jemte det föreslagna arfvodet utgå, i hvilket fall inkomsten för tolkbefattningen af mig beräknats till 3,000 à 3,500 kronor, och antagits vara tillräckligt stor för att till uppdraget erhålla en lämplig person,

synnerligast därför att ersättningen till en del skulle utgöras af ett fast arfvode.

Då, såsom jag förut framhållit, det är af yttersta vigt för rättskippingen att erhålla en för hela domsagan gemensam, väl qualificerad tolk, men sådan icke enligt min öfvertygelse är möjligt att erhålla med den af Kongl. Maj:t föreslagna ersättning, får jag med anledning af Kongl. Maj:ts förutnämnda proposition vördsamt hemställa,

att Riksdagen antingen ville medgifva, att den föreslagna inom samtliga tingslag i Torneå domsaga gemensamma allmänna tolken må jemte det af Kongl. Maj:t föreslagna arfvodet 2,000 kronor uppbära ersättning för resor i och för tolkuppdraget efter fjerde klassen i resereglementet eller ock, derest denna hemställan icke vinner bifall, att Riksdagen måtte höja det föreslagna tolkarfvodet till 3,400 kronor.

Stockholm den 25 januari 1902.

G. Kronlund.